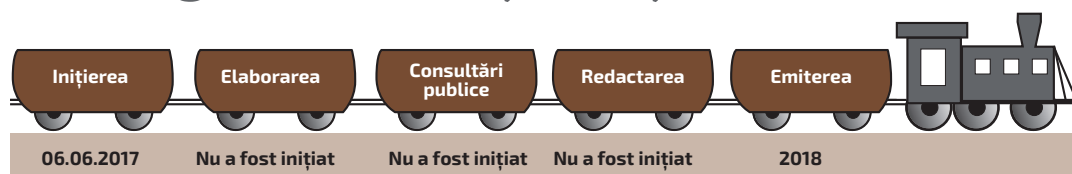


Monitorul Reformei Sectorului de Securitate

Buletin informativ trimestrial
Nr. 2, octombrie 2017

Monitorul Reformei Sectorului de Securitate este un buletin informativ trimestrial, ce are drept scop să monitorizeze procesul de reformă și să sensibilizeze opinia publică în legătură cu evoluțiile produse în domeniul de securitate la nivel național. O nouă fază de reformă a sectorului de securitate a început în anul 2014, fiind dictată de aprofundarea amenințărilor de ordin intern și de deteriorarea mediului regional de securitate. Pentru a monitoriza elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor naționale relevante pentru domeniu, în respectivul buletin informativ va fi utilizat conceptul de „legislative tracking”. Acesta va oferi posibilitatea de a urmări progresele reformei pe parcursul întregului ciclu de elaborare a politicilor publice - de la inițierea și până la implementarea lor. De asemenea, Monitorul Reformei Sectorului de Securitate va identifica și va analiza inițiativele legislative și strategiile sectoriale din domeniul securității și al apărării, pentru a ține evidența procesului de reformă și a sensibiliza opinia publică.

Legislative Tracking: Strategia Securității Naționale (SSN)



Pe data de 26 Iunie 2017, Președintele Igor Dodon a semnat decretul privind retragerea Proiectului Strategiei Securității Naționale. Cauza retragerii a fost motivată prin faptul că proiectul nu mai corespunde schimbărilor din mediul de securitate și provocărilor cu care se confruntă Republica Moldova. Prin acest decret, Președintele a dispus crearea unei noi Comisii pentru elaborarea Strategiei Securității Naționale. Proiectul noii strategii se propune a să fi elaborat, definitivat și transmis Parlamentului spre adoptare până la finele anului 2018.

Proiectele Strategiei Securității Naționale, a Strategiei Naționale de Apărare și a Strategiei Militare sunt documentele strategice pe care Republica Moldova și-a asumat să le elaboreze în cadrul Inițiativei de Consolidarea a Capacităților de Apărare (DCBI) agreeat în 2014 la Summit-ul NATO din Țara Galilor. Scopul inițiativei este de a actualiza politica națională de securitate pentru a face față la noile provocări și amenințări, însă de la lansarea inițiativei în 2015, procesul a încetinit considerabil datorită turbulențelor politice.

Resetarea Strategiei de Securitate Națională este dictată preponderent de diferență de viziuni și percepții a decidenților politici asupra politicii naționale de securitate. În interviului dl. Dodon oferit la NTV-Moldova din 01.09.2017, șeful statului a menționat că proiectul a fost retras deoarece acesta s-a axat prea mult pe parteneriatul cu Occidentul și NATO și nu a prezentat un model echilibrat de cooperare și cu „Estul”. Astfel, în noul proiect al strategiei se așteaptă să fie reflectate patru elemente care vor fi calitativ diferite de precedentul document:



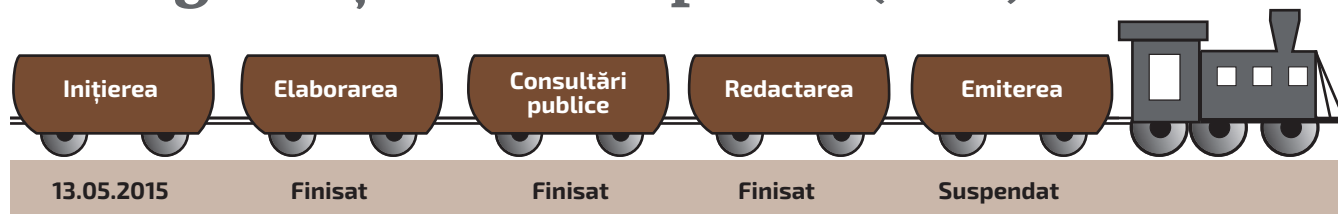
Sursa: Pagina oficială a Președinției Republicii Moldova

1. **Consolidarea statutului de neutralitate.** Președintele Republicii Moldova pune accentul pe consolidarea statutului de neutralitate ca opțiunea principală de asigurare a securității naționale¹. Deși *de jure* statutul de neutralitate se regăsește în Constituție și documentele strategice, *de facto* acesta este încălcat prin prezența trupelor Ruse în Transnistria.
2. **Parteneriat strategic cu Rusia și CSI.** Resetarea și consolidarea parteneriatului strategic² cu Federația Rusă și aprofundarea cooperării multilaterale cu CSI este una din prioritățile Administrației Dodon. Urmează de văzut dacă proiectul strategiei va prezenta un model comprehensiv de cooperare externă care v-a balansa între „Est” și „Vest” sau v-a fi o încercare de a reduce cooperarea cu structurile Euro-Atlantice în detrimentul cooperării cu Federația Rusă.
3. **Conflictului Transnistrian** rămâne principală provocarea la adresa securității naționale. Modelul propus de echipa d-lui. Dodon se bazează pe normalizarea relațiilor cu conducerea regimului de la Tiraspol și găsirea unui compromis politic prin oferirea unui statut special pentru regiune. Luând în considerație ultimele evoluții în relațiile dintre Chișinău, Tiraspol și partenerii externi, este puțin probabilă găsirea unei soluții politice imediate. Așadar, părțile trebuie să se concentreze pe continuarea dialogului și aprofundarea măsurilor de încredere.
4. **Mișcarea Unionistă.** Se așteaptă ca noul proiect al strategiei să reflecte o serie de elemente anti-unioniste. Dacă aceste vor fi introduse, strategia va semnala procesul de securizare a spațiului socio-cultural din Republica Moldova, element ce nu se regăsește nici în actuala Strategie a Securității Naționale (2011) și nici în proiectul Strategiei Securității Naționale retras prin decret prezidențial.

¹ Opțiunea de neutralitate este pe larg susținută de populație – 67% conform Barometruului de Opinii Publică, Aprilie 2017

² În documentele politice și strategice actuale, nu există o concordanță care sunt partenerii strategici ai Republicii Moldova, fiind o discrepanță între Strategia Securității Naționale, Programul de Activitate a Guvernului și strategiile sectoriale.

Legislative Tracking: Strategia Națională de Apărare (SNA)



Sursa: Pagina oficială a Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Elaborarea Strategiei Naționale de Apărare a fost inițiată pe 13 Mai 2015 sub egida Ministerului Apărării. După audierile publice, proiectul Strategiei a fost aprobat în versiunea finală pe data de 9 Septembrie 2016. Redac-

ția finală a Strategiei și a Planului de Acțiuni a fost finalizată pe 4 Aprilie 2017 după care proiectul Strategiei Naționale de Apărare și dosarul de însoțire urma să fie promovat spre adoptare în Parlament.

Proiectul Strategiei Naționale de Apărare a fost elaborat complementar la Strategia Securității Naționale care a pus accent pe probleme de securitate de tip „soft” precum dezvoltare economică, instabilitate socială, corupția și statul de drept. În Strategia Națională de Apărare au fost abordate provocările și amenințările de natură militară și hibridă precum potențialul militar din regiunea Transnistriană, amenințările informaționale și cibernetice, terorismul internațional și migrația ilegală. Proiectul Strategiei Naționale de Apărare rămâne valabil și după retragerea proiectului Strategiei Securității Naționale, însă promovarea acestuia spre adoptare este suspendată.

Legislative Tracking: Strategia Militară



Elaborare proiectului Strategiei Militare a fost inițiat după adoptarea proiectului Strategiei Naționale de Apărare. În ierarhia documentelor strategice, Strategia Militară este o strategie sectorială ce analizează mediul de securitate și riscurile cu caracter militar.

Proiectul Strategiei Militare este elaborat de Ministerul Apărării și Marelui Stat Major al Republicii Moldova și urmează să determine obiectivele militare, capacitățile necesare de apărare și pachetul de forțe pentru Armata Națională. Principiul de bază urmat în elaborarea Strategiei este dezvoltarea capacităților de apărare a forțelor armate în limita resurselor de stat disponibile, astfel asigurând eficiență și sustenabilitatea sistemului național de apărare.

Proiectul strategiei este dezvoltat în baza Procesului de Revizuire și Planificare a Parteneriatului (PARP) în cadrul cooperării cu NATO, care oferă posibilitate de revizuire anuală a procesul de planificare al apărării, și Inițiativa de



Sursa: Pagina oficială a Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Consolidare a Capacităților de Apărare (DCBI), ce include asistența experților NATO în consolidarea capacităților de apărare cibernetică, educație în domeniul apărării, integritate și transparență în forțele armate, depozitarea și protecția munițiilor.

EVOLUȚIILE DE SECURITATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Restructurarea Guvernului – impactul asupra sectorului de securitate

Instituțiile din sectorul de securitate vor fi restructurate și optimizate în contextul reformei Guvernului. În acest context au fost elaborate

noile regulamente de organizare și funcționare a Ministerului Apărării și Ministerului Afacerilor Interne.

Ministerul Apărării

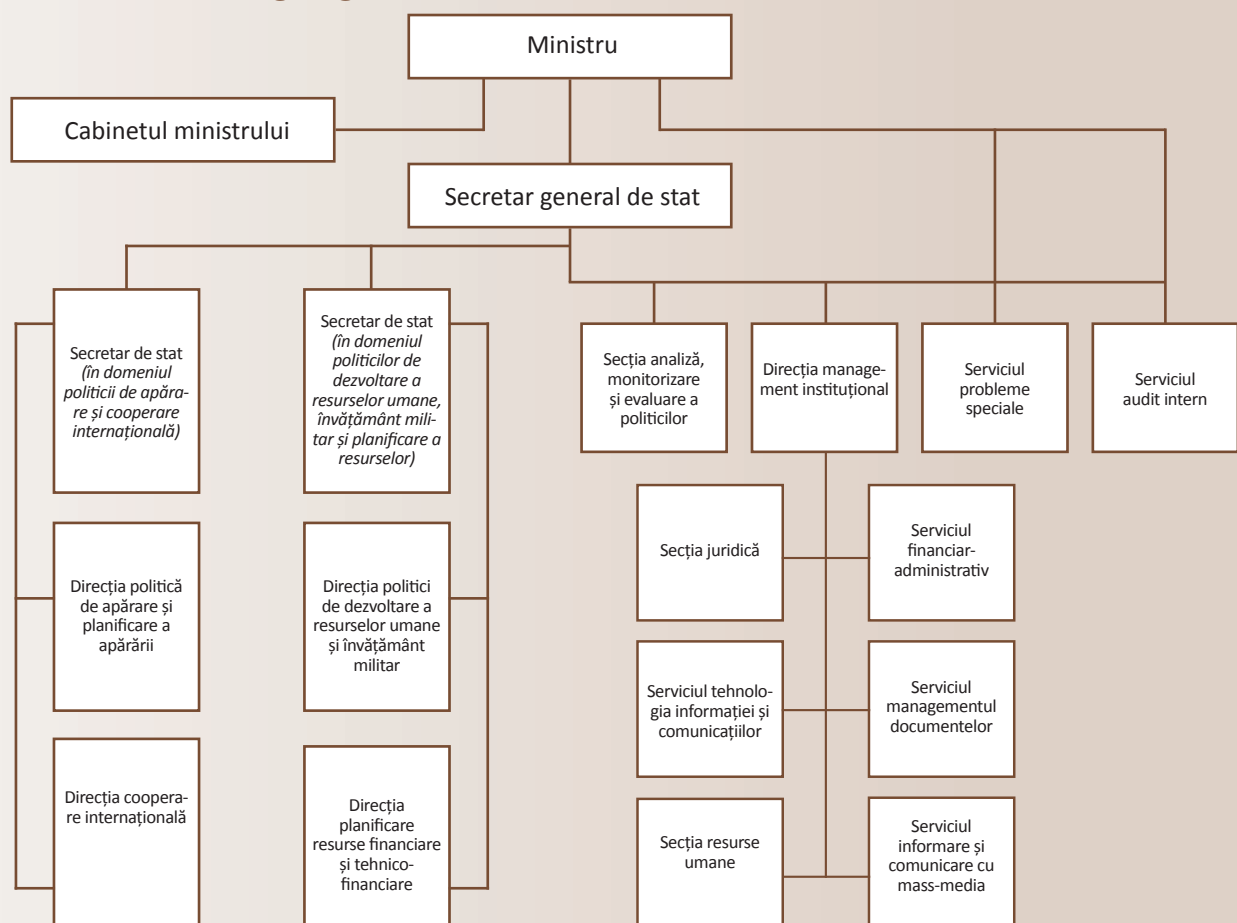
Conform noului regulament conducerea Ministerului Apărării va fi formată din: Ministru, un Secretar General de Stat¹ și doi Secretari de Stat². În cadrul Ministerului v-a fi constituit Colegiul Ministerului Apărării ca organ consultativ care v-a monitoriza activitatea Ministerului în promovarea politicilor, v-a examina proiectele actelor normative și v-a elabora pronosticuri pe durată scurtă. La nivel operațional, efectivul-limită al aparatului central al Ministerului va fi redus la 61 la 99 unități. Restructurarea condu-

cerii Ministerului Apărării a devenit necesară încă de la demiterea lui Anatol Șalaru din funcția de Ministru în Decembrie 2016. Cu aprofundarea discrepanțelor între Președinte și coaliția de Guvernare, acest subiect a devenit un punct de contestare politică. Incertitudinea creată se reflectă negativ în activitatea Ministerului Apărării prin încetinirea reformelor, înghețarea parteneriatelor internaționale și crearea obstacolelor în realizarea activităților Ministerului, în special prin participarea la exercițiile militare planificate.

¹ Funcția Secretarului General de Stat a fost proiectată în cadrul reformei guvernului cu scopul de a promova tehnocrați în conducerea instituțiilor de stat și de a reduce factorul politic în funcționarea acestora prin îmbunătățirea memoriei instituționale. Astfel responsabilitățile Secretarului General de Stat include asigurarea legăturilor funcționale dintre conducerea Ministerului și corpul de funcționari publici, precum și dintre subdiviziunile Ministerului.

² Secretarii de stat și sunt responsabili pe domenii de competențe separate stabilite de Secretarul general de stat și aprobate de Ministru. Secretarii de stat se subordonează Secretarului general de stat.

Organigrama actualizată al Ministerului Apărării



Funcțiile Ministerului Apărării

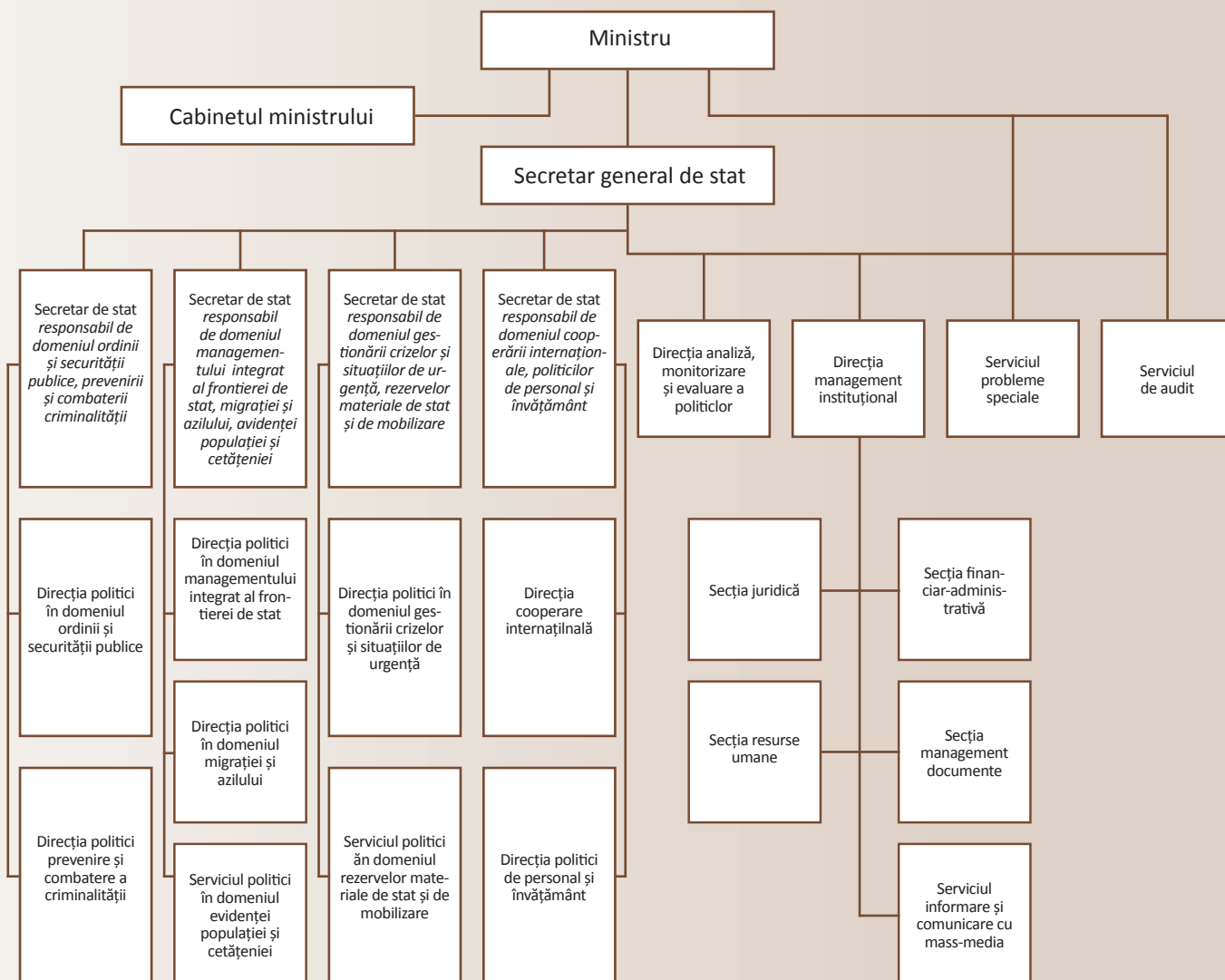
- | | |
|---|---|
| 1. Politici de apărare | 5. Dezvoltarea resurselor umane în domeniul militar |
| 2. Planificarea apărării naționale | 6. Învățământ în domeniul militar |
| 3. Analiza și informații militare | 7. Cooperarea internațională în domeniul militar |
| 4. Gestionare resurselor sistemului național de apărare | 8. Interoperabilitate militară |

Ministerul Afacerilor Interne

Conform noului regulament, conducerea Ministerului Afacerilor Interne va fi formată din: Ministru, un Secretar General de Stat și patru Secretari de Stat. În cadrul Ministerului Afacerilor Interne v-a fi instituit Colegiul Ministerului Afacerilor Interne ca organ consultativ. La

nivel operațional, efectivul-limită al aparatului central al Ministerului va fi redus la 93 unități de la 158 unități. Din totalul de 93 unități, 40% urmează a fi funcții publice cu statut special, 30% funcții de suport și 30% funcții de conducere.

Organigrama actualizată al Ministerului Afacerilor Interne



Funcțiile Ministerului Afacerilor Interne

- | | |
|---|--|
| <ol style="list-style-type: none"> 1. Ordine și securitate publică 2. Managementul integrat al frontierei de stat 3. Combaterea criminalității organizate 4. Gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor 5. Evidența populației și cetățeniei 6. Rezervele materiale de stat și de mobilizare | <ol style="list-style-type: none"> 7. Asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și apărarea proprietății publice și private 8. Prevenirea și lichidarea situațiilor excepționale, protecția civilă, apărarea împotriva incendiilor și acordarea primului ajutor calificat 9. Managementul funcțiilor cu statut special din cadrul Ministerului |
|---|--|

Investițiile în securitate și apărare

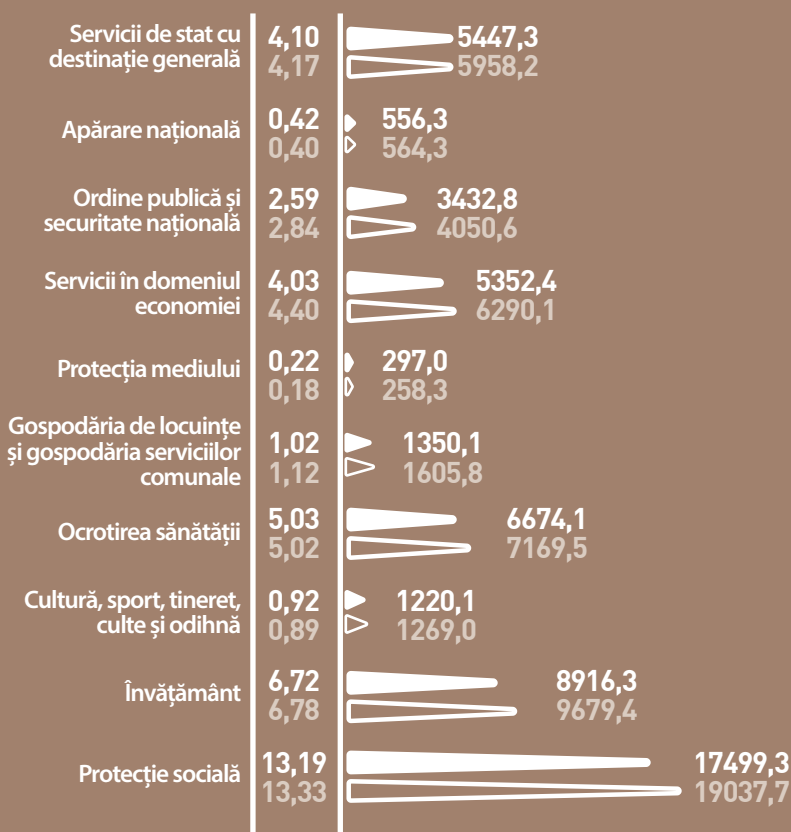
Conform Bugetului Public Național pentru 2017, pentru sectorul de ordine publică și securitate națională sunt alocate 4 miliarde lei. Acesta este o creștere de 617 milioane lei comparativ cu anul precedent, necesare pentru a acoperi o serie de reforme sectoriale precum reforma Poliției (2016-2020), reforma Trupelor de Carabinieri (2017-2020) și prelungirea implementării strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat (2017-2020).

Bugetul Ministerului Apărării pentru 2017 este de 564 milioane lei dintre care 395 milioane (71.8%) au fost alocate pentru întreținerea personalului; 158 milioane (28%) pentru asigurarea tehnico-materială și 1.1 milioane (0.2%) pentru construcții capitale¹. Deși proiectul Strategiei Naționale de Apărare îndeamnă spre majorarea treptată a cheltuielilor în sectorul de apărare, acesta rămâne subfinanțat pe parcursul mai multor ani. Conform datelor Institutului Internațional de Cercetare a Păcii din Stockholm (SIPRI), cheltuielile militare în Republica Moldova pentru 2016 a constituit 0.4% din PIB sau aproximativ 7.3\$ per capita, cel mai jos indicator din Europa și țările din Comunitatea Statelor Independente.

CHELTUIELILE BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL

2016 precizat (în condiții comparabile)	38,24	50744,8 MIL. LEI
2017	39,13	55882,9 MIL. LEI

% din PIB



¹ Repartizarea Bugetului Armatei Naționale al RM pe anul 2017
<http://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=147>

Modificarea regulamentului cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar



Sursa: Pagina oficială a Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Republica Moldova are un sistem mixt de încorporare a cetățenilor în serviciul militar – pe bază de contract și prin recrutarea obligatorie a tinerilor care pot satisface serviciul militar.

La ședința Guvernului din 4 Iulie s-a hotărât modificarea Regulamentului cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar prin modificarea documentelor de evidență militară a recruților și comple-

terea cadrului legal din domeniu. În cadrul modificărilor a fost exclus Registrul de Evidență a recruților și înlocuit cu Fișe de Evidență, care urmează să fie completate în punctele de recrutare ale Primăriilor. Prin introducerea noilor fișe de evidență se propune simplificarea și optimizarea procesului de evidență militară și minimizarea prezenței recruților la comisiile de recrutare-încorporare. Un aspect important al modificării regulamentului este trecerea în rezervă a recruților care au depășit vîrsta-limită de îndeplinire a serviciului militar în termen (27 ani).

Incorporarea cetățenilor în serviciul militar este un element cheie în consolidarea capacităților Armatei Naționale de a asigura suveranitatea, independența și integritatea teritorială a țării. Aceste modificări au loc în contextul dezbaterilor publice pe marginea schimbării sistemului de înrolare în Armata Națională de la sistemul mixt la un sistem pe bază de contract. Dezbaterile pe această temă ating mai multe subiecte importante precum profesionalizarea Armatei Naționale, corupția și integritatea în sistemul de recrutare, și educația civică și patriotică.

Acordul dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind procedurile de securitate pentru schimbul și protecția informațiilor clasificate



Sursa: Pagina oficială a Guvernului Republicii Moldova

Acordul a fost semnat de Premierul Pavel Filip și șefa diplomației europene, Federica Mogherini, în martie 2017, și la moment se pregătește procedura de ratificare a acestuia. Pînă la semnarea, Republica Moldova nu a avut bază juridică de cooperarea cu Uniunea Europeană în domeniul schimbului de informații

clasificate. În cadrul Acordului urmează să fie instituite aranjamente de securitate între Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (SIS), Oficiul Securitate din cadrul Secretariatului General al Consiliului UE (GSCSO) și Direcția de Securitate a Comisiei Europene (ESCD). Acordul este un pas important pentru aprofundarea cooperării cu Uniunea Europeană în dimensiunea de securitate având un efect pozitiv pentru prevenirea și combaterea terorismului, îmbunătățirea mecanismelor de analiză situațională și gestionarea amenințărilor hibride.

Actual, Republica Moldova are acorduri similare cu:

- La nivel bilateral România, Rusia, Ucraina, Tadjikistan, Belarus și Bulgaria.
- La nivel multilateral Moldova a semnat Acordul privind asigurarea protecției reciproce a secretelor interstatale cu statele CSI (în proces de renegociere din 2008) dar nu și Acordul de asigurarea a protecției datelor secrete în cadrul CSI.

Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului



Sursa: Pagina oficială a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova

Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului este un element important de cooperarea cu Uniunea Europeană în cadrul Acordului de Asocieri. Terorismul este o problemă transfrontalieră și odată cu aprofundarea parteneriatului cu UE, au crescut riscurile și vulnerabilitățile comune. La nivel național, terorismul nu este perceput ca un pericol eminent la adresa securității naționale din lipsa atentatelor majore pe teritoriul țării. Cu toate acestea, problema terorismului este una reală pentru Republica Moldova, fapt recunoscut în documentele strategice și strategiile sectoriale.

La ședința plenară din 23 Iunie, Parlamentul a adoptat în a doua lectură proiectul de lege care determină cadrul juridic, instituțional și organizatoric în acțiunile de prevenire și combaterea a terorismului. Legea determină împuternicirile autorităților competente și modul de coordonare a instituțiilor specializate, reglementează procesul de colectare și analiză a datelor cu privire la activitățile teroriste și abordează activitatea de informare și educarea. În contextul prevenirii terorismului, legea identifică un complex de măsuri de identificare a activității teroriste, pregătirea

exercițiilor și testelor antiteroriste, protecția și paza infrastructurii critice, și de verificare a pasagerilor. Serviciului Informații și Securitate este instituția de bază responsabilă pentru combaterea terorismului la nivel național. Prezenta lege de asemenea reglementează activitatea Consiliului Teritorial Antiterorist, care este un nou mecanism de gestionare și intervenție în situațiile teroriste care au loc în unitățile administrativ-teritoriale ale țării.

Complementar la Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, a fost elaborat „Ghidul antiterorist” și Ghidul „Profilul potențialului terorist” destinat colaboratorilor organelor de drept. De asemenea este în proces de redactarea legea cu privire la spălarea banilor și finanțării terorismului. Un aspect care nu a fost abordat îndeajuns în lege este problema combatanților străini și a mercenarilor care participă în acțiuni teroriste. În acest scop este necesar ajustarea în continuare a cadrului legislativ în particular a legii privind contracararea activităților extremiste și dezvoltarea programelor speciale informative și educaționale.

Adoptarea legii privind regimul armamentului și munițiilor convenționale, al mijloacelor speciale și dispozitivelor militare deținute de Armata Națională și de forțele militare străine aflate legal pe teritoriul Republicii Moldova

Legea a fost elaborată pentru a rectifica lacunelor legislative cu privire la regimul armamentului și munițiilor convenționale și condițiile aplicării acestora întrucât regulamentele militare și prevederile legislative existente nu ofereau criterii clare de utilizare a armamentului convențional de forțele armate. Legea reglementează utilizarea armelor de către forțele armate pe timp de pace și pe timp de urgență, în scopul instruirii, pazei obiectelor militare și protecția persoanelor desemnate. Aceasta definește criteriile de aplicare a forței fizice și mijloacelor speciale precum și condițiile de utilizare a armei și munițiilor convenționale. De asemenea, legea reglementează folosirea armamentului și munițiilor convenționale de către personalul Ministerului Apărării participant la operațiunile internaționale în afara teritoriului țării precum și utilizarea armamentului de către militarii străini aflați legal pe teritoriul Republicii Moldova conform prevederilor internaționale.

Legea are două consecințe importante, în primul rând, aceasta fortifică mecanismele legislative ce permit Forțelor Armate să reacționeze operativ la agresiunile convenționale și hibride împotriva obiectelor strategice. În al doilea rând, legea completează cadrul juridic cu privire la statutul trupelor străine și oferă autorităților pârghii legale adiționale să justifice retragerea trupelor de pe teritoriul țării. În acest context a fost adoptată Declarația Parlamentului Republicii Moldova privind retragerea forțelor militare ruse de pe teritoriul țării și înaintată solicitarea de includere al acestui subiect pe agenda următoarei sesiuni a Adunării Generale. Un aspect care se regăsește parțial în actuala lege este reglementarea interacțiunii dintre sectorul civil și militar. În acest context este necesar actualizarea cadrului legislativ pentru delimitarea mai clară a competențelor și ariilor de convergență dintre forțele armate și cele civile, în particular al Doctrinei Militare din 1995 și a Concepției Securității Naționale din 2008.

